

POSTANOWIENIE

8 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 8 kwietnia 2025 r. w Warszawie

zażalenia D. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w M. oraz zażalenia [...] spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w Ż.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z 7 października 2024 r., I AGa 279/22,

w sprawie z powództwa S. spółki akcyjnej w B.

przeciwko M. spółce akcyjnej w S., [...] spółce z ograniczoną odpowiedzialnością

w Ż. i D. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

o zapłatę,

**oddala zażalenia i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie.**

(A.T.)

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z 9 lipca 2021 r. w sprawie z powództwa S. S.A. z siedzibą w B. przeciwko M. S.A. z siedzibą w S., [...] sp. z o.o. z siedzibą w Ż., D. sp. z o.o. z siedzibą w M. o zapłatę oddalił powództwo i

orzekł o kosztach procesu. W ocenie Sądu pierwszej instancji roszczenie podlegało oddaleniu zarówno z uwagi na brak legitymacji czynnej powódki jak i upływ okresu przedawnienia objętego pozwem roszczenia.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, na skutek apelacji powódki, wyrokiem z 7 października 2024 r., uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd Apelacyjny nie podzielił oceny Sądu Okręgowego co do przedawnienia roszczenia powódki i braku jej legitymacji czynnej. Zachodzi zatem potrzeba zbadania w sprawie materialnej podstawy żądania i merytorycznych zarzutów stron. Sąd pierwszej do kwestii tych nie odniósł się a tym samym nie rozpoznał istoty sprawy. Nie ma możliwości prowadzenia przez Sąd Apelacyjny postępowania z tego względu, iż jakiegokolwiek wnioski, które miałyby potwierdzać stanowisko powódki nie zostały rozpoznane, nie rozpoznano także wniosków pozwanych. Sąd Apelacyjny nie jest władny po raz pierwszy przeprowadzać całego postępowania w sprawie.

Pozwana [...] sp. z o.o. w zażaleniu wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji powódki oraz rozstrzygnięcie o kosztach procesu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, a ponadto o zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów postępowania zażaleniowego, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c.

Pozwana D. sp. z o.o. wniosła w zażaleniu o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem orzeczenia o kosztach postępowania Sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie. Sformułowała cztery zarzuty, dwa wskazujące na naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i dwa odnoszące się do obrazu art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 397 § 3 k.p.c.

W odpowiedziach na zażalenia powódka wniosła o oddalenie obu zażaleń i zasądzenie na jej rzecz od pozwanych kosztów postępowania zażaleniowego, a pozwana M. S.A. poparła zażalenia pozostałych pozwanych i wniosła o

zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Środek odwoławczy przewidziany w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest szczególnym rodzajem zażalenia. Przy ocenie jego zasadności należy brać pod uwagę jedynie zgodność wyroku uchylającego wydanego przez sąd odwoławczy z przesłankami ustawowymi warunkującymi podjęcie takiego orzeczenia; poza zakresem badania Sądu Najwyższego pozostają kwestie prawidłowości czynności procesowych poprzedzających wydanie zaskarżonego orzeczenia oraz trafności wykładni zastosowanego prawa materialnego (zob. m.in. postanowienia SN: z 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13, z 26 marca 2014 r., V CZ 15/14, z 7 marca 2014 r., IV CZ 131/13 - nie publ.). Kontrola dokonywana w ramach zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. powinna mieć zatem charakter formalny i skupiać się wyłącznie na ustawowych przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w kompetencje merytoryczne sądu drugiej instancji.

Zgodnie z art. 386 k.p.c., uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji wraz z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić w razie stwierdzenia nieważności postępowania (§ 2), nierozpoznania istoty sprawy albo jeżeli wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (§ 4).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, iż istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Do nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji dochodzi w szczególności w razie oddalenia powództwa z uwagi na przyjęcie braku legitymacji procesowej po którejś ze stron albo z uwagi na wygaśnięcie lub przedawnienie roszczenia, jeżeli sąd pierwszej instancji sformułuje takie wnioski na podstawie samych tylko twierdzeń

stron, czy po przeprowadzeniu ograniczonego postępowania dowodowego, a sąd drugiej instancji oceny tej nie podzieli (zob. postanowienie SN z 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, nie publ. i orzecznictwo powołane w jego uzasadnieniu).

Do takiej właśnie sytuacji doszło w niniejszej sprawie. Sąd Apelacyjny nie podzielił oceny Sądu Okręgowego co do przedawnienia roszczenia powódki i braku jej legitymacji czynnej, co legło u podstaw rozstrzygnięcia Sadu pierwszej instancji. Sąd ten poprzestał na analizie tych tylko przesłanek, więc w pełni uprawniona była konstatacja Sądu drugiej instancji o potrzebie zbadania w sprawie materialnej podstawy żądania i merytorycznych zarzutów stron.

Należy również zauważyć, że przesłanki uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania, wyznaczają granice, poza którymi rozpoznawanie sprawy w postępowaniu drugoinstancyjnym oznaczałoby naruszenie zasady dwuinstancyjności postępowania, gdyż sprawa zostałaby w istocie osądzona w jednej instancji. Z uwagi na ograniczenia możliwości zaskarżenia wyroku sądu drugiej instancji skargą kasacyjną, przeniesienie całości postępowania dowodowego, jego oceny i ustalenia podstawy faktycznej orzeczenia do sądu drugiej instancji powodowałoby wyłączenie kontroli podstawy faktycznej sprawy (zob. wyrok SN z 21 maja 2014 r., II CSK 509/13, nie publ.).

Ocena dokonana przez Sąd Apelacyjny, prowadząca do wydania wyroku kasatoryjnego, była zatem prawidłowa.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł, jak w sentencji, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego do orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (art. 108 § 2 w związku z art. 391 § 1, art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c.).

(A.T.)

[a.ł]

[a.]